

Kannuksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2026

Paikalliset tarkennukset

1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on varhaiskasvatustlain mukainen oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Tämän toteuttamiseksi jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu). Suunnitelma perustuu varhaiskasvatustlakiin ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, ja sen lähtökohtana ovat lapsen etu ja yksilölliset tarpeet.

Kannuksessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Prosessi käynnistyy alkukeskustelulla, jossa huoltajat ja henkilöstö tutustuvat toisiinsa ja luovat pohjan yhteistyölle. Lapsen vasu laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa, ja lapsen mielipide selvitetään ikätasoisesti esimerkiksi havainnoimalla, keskustelemalla ja pedagogista dokumentointia hyödyntäen. Huoltajille annetaan mahdollisuus valmistautua keskusteluun etukäteen.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, yksilölliset tarpeet sekä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet. Tavoitteet asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle ja oppimisympäristöille, ei lapselle. Suunnitelmassa kuvataan konkreettisesti, miten lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tuetaan arjessa. Huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden näkemykset huomioidaan tavoitteita asetettaessa.

Suunnitelma laaditaan vähintään kerran vuodessa ja sitä päivitetään aina, kun lapsen tarpeet muuttuvat. Lapsella tulee olla voimassa oleva varhaiskasvatussuunnitelma jokaisella toimintakaudella. Toteutumista arvioidaan säännöllisesti arjessa sekä sovitussa keskusteluissa. Arviointi kohdistuu erityisesti pedagogisiin ratkaisuihin, oppimisympäristöihin ja tuen vaikuttavuuteen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmista nousevat tavoitteet ohjaavat myös lapsiryhmän toiminnan suunnittelua.

Lapsen tuen tarpeet kirjataan suunnitelmaan, ja tuki toteutetaan ensisijaisesti pedagogisin ratkaisuin arjen toiminnassa. Suunnitelmassa kuvataan, mitä tuetaan, millä keinoin ja kuka tuen toteuttaa. Tuen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti ja suunnitelmaa tarkennetaan tarpeen mukaan. Tarvittaessa hyödynnetään varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja muiden asiantuntijoiden osaamista. Kannuksessa voidaan käyttää myös Lapset puheeksi -menetelmää perheen ja lapsen tukemisessa.

Päiväkodeissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettaja. Tarvittaessa suunnitelman laadintaan osallistuvat myös muut lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä asiakirja ja se tallennetaan käytössä olevaan tietojärjestelmään Daisyyn. Tietoja käsitellään ja siirretään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ja lapsen edun turvaamiseksi. Tietoa luovutetaan yhteistyötahoille vain silloin, kun se on varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja lain mukaista.

Suunnitelman tulee sisältää:

- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet
- pedagogiset tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet sekä niiden arviointi
- lapsen mahdollinen tuki
- varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot mahdollisesta lääkehoidosta
- lapsen ja huoltajien näkemykset
- suunnitelman laatijat ja osallistuneet asiantuntijat
- tiedot laatimisesta, arvioinnista ja seuraavasta tarkistamisesta

Jos huoltaja ei osallistu vasukeskusteluun, suunnitelma laaditaan silti ja asia kirjataan suunnitelmaan.

1.4. Paikallisesti tarkennettavat asiat

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Sen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Varhaiskasvatuksessa lasta kasvatetaan, opetetaan ja hoidetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Toiminnassa painottuu pedagogiikka, joka tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hänen hyvinvointiaan.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa ohjataan valtakunnallisella ohjauksella, jonka tarkoituksena on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Näiden Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2026) mukaisesti on myös laadittu Kannuksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Kannuksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma ja valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat velvoittavia asiakirjoja.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan Kannuksessa kaikkia toimintamuotoja koskevaksi (päiväkoti, perhepäivähoito ja muu varhaiskasvatus). Valtakunnallisen ja kuntatason

suunnitelmien lisäksi varhaiskasvatusta toteutetaan ryhmä- ja lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta (ryhmävasu ja lapsen vasu). Kannuksessa varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan suomen kielellä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle, huoltajille sekä lapsille on annettu mahdollisuus osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Pohjatyo on tehty varhaiskasvatus henkilöstön yhteistyöllä. Asiakasperheillä on ollut mahdollisuus tuoda esille näkemyksensä uudistuvaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Asiakastytyväisyyskyselyt järjestetään toimintakausittain ja ne ovat osana varhaiskasvatuksen kehittämistyötä.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä paikallisten opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Lapsen kasvun ja oppimisen polun jatkuvuuden ja eheyden turvaamiseksi esi- ja perusopetuksen edustajat osallistuvat varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Yhteistyötahoja on valmisteluissa konsultoitu tarvittaessa.

Kannuksen kaupungin on varhaiskasvatuksen järjestäjän tehtävässä arvioitava antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Toimintavuosittain järjestetään asiakasperheille kysely varhaiskasvatuksen laadusta. Lapsille annetaan toimintavuoden aikana säännöllisesti mahdollisuuksia vaikuttaa ja antaa palautetta toiminnasta mm. lastenpalavereilla. Henkilöstö suorittaa itsearviointia toimintavuoden aikana niin tiimeittäin, kuin myös yksiköittäin.

Yhteistyökäytänteitä ja – menetelmiä mm. lasten- ja perheidenpalveluiden, terveydenhuollon toimijoiden ja eri hallinnonalojen kanssa on jo olemassa, mutta niiden kehittämistä jatketaan edelleen. Monialaisessa yhteistyössä tullaan jatkossakin korostamaan huoltajien osallisuutta ja kasvatuskumppanuuden periaatteita.

Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon muut paikallisella tasolla tehtävät suunnitelmat, kuten

- varhaiskasvatusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Kannuksessa varhaiskasvatuksen pedagogiikassa painotetaan positiivista kasvua ja positiivisen pedagogiikan työmenetelmiä. Tavoitteena on löytää lapsen vahvuudet ja minäkuvaa vahvistavat luonteenpiirteet rohkaisevan ohjauksen ja kannustavan palautteen avulla. Varhaiskasvatuksen toiminnassa painotetaan myös monipuolisen päivittäisen liikunnan merkitystä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi sekä lukemisen merkitystä lapsen kielen kehityksen tukemiseksi. Kannus on pieni maaseutumainen kunta Keski-Pohjanmaalla. Luonto on joka puolella lähellä ja sitä käytetään varhaiskasvatuksessa yhtenä oppimisympäristönä.

Kannuksen kaupungissa paikallisessa varhaiskasvatussuunnittelussa sovitaan seuraavista käytännöistä:

Kieli ja varhaiskasvatuksen järjestäminen

Varhaiskasvatus toteutetaan suomen kielellä. Tarvittaessa tuetaan lapsen oman kielen ja kulttuurin säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa. Monikielisten lasten kohdalla hyödynnetään kuvakommunikaatiota, selkokieltä ja tarvittaessa tulkkauspalveluja.

Suunnittelun rakenne

Kannuksessa varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan kuntatasoisena asiakirjana. Sen lisäksi käytössä ovat ryhmäkohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat (ryhmävasu) sekä lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat (lapsen vasu).

Paikalliset erityispiirteet ja kehittäminen

Toiminnassa huomioidaan Kannuksen paikallisuus, kuten luonto, lähiyhteisö ja pienryhmätoiminta. Kehittämistyössä painottuvat lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallinen arki sekä pedagogiikan vahvistaminen arjen tilanteissa

Henkilöstön osallistuminen

Henkilöstö osallistuu suunnitteluun ja arviointiin tiimipalavereissa viikoittain sekä yksikköpalavereissa säännöllisesti. Lisäksi järjestämme kehittämis- ja koulutuspäiviä vuosittain

Lasten ja huoltajien osallisuus

Lasten osallisuutta toteutetaan esimerkiksi lasten kokouksilla ja keskusteluilla. Arjen valintatilanteissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon lasten toiveita. Tähän perustana on havainnointi lasten kiinnostuksen kohteista. Huoltajien osallisuus toteutuu varhaiskasvatuskeskusteluissa sekä päivittäisissä kohtaamisissa.

Lapsen mielipiteen huomioiminen

Lapsen näkemyksiä selvitetään havainnoimalla, keskustelemalla ja dokumentoimalla. Ne huomioidaan toiminnan suunnittelussa sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Huoltajien vaikutusmahdollisuudet

Huoltajille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa lapsen vasu-keskusteluissa sekä yksikön toiminnan suunnittelussa (esim. vanhempainillat). Palautetta kysymme keväisin sekä tarvittaessa kyselyiden kautta.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu)

Lapsen vasu laaditaan yhteistyössä huoltajien kanssa vähintään kerran vuodessa. Vastuuhenkilönä toimii ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja. Huoltajat käyvät täyttämässä Daisy sovelluksessa vasulomakkeen ennen keskustelua. Lapsen näkemykset kirjataan myös vasuun ikätasoisesti. Vasun toteutumista arvioidaan arjessa ja keväisin arviointi keskusteluissa.

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Yhteistyötä tehdään esiopetuksen ja perusopetuksen kanssa siirtymävaiheissa, neuvolan ja muiden sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tietosuoja ja tiedonsiirto

Tietojen käsittelyssä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tietoa siirretään huoltajan suostumuksella lapsen edun mukaisesti. Tiedonsiirto tapahtuu yhteistyötahojen kanssa sovittuja käytäntöjä noudattaen

Arviointi ja kehittäminen

Toimintaa arvioidaan toimintakausittain henkilöstön itsearviointilla (Valssi-kyselyt henkilöstölle), asiakastytyväisyyskyselyillä vuosittain sekä lasten palautteen perusteella. Näitä tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

2.1. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet

Kannuksen kaupunki järjestää varhaiskasvatusta päiväkodeissa perheiden tarpeiden mukaisesti. Palvelut pyritään järjestämään lähellä perheitä ja sopivin aukioloajoin. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta, ja esiopetuksen ohella tarjotaan tarvittaessa varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatus perustuu lainsäädäntöön ja valtakunnallisiin perusteisiin, ja sitä ohjaavat yhdenvertaisuus, lapsen etu ja inklusioperiaate. Kaikilla lapsilla on oikeus osallistua ja saada tarvitsemaansa tukea.

Arjessa tavoitteet näkyvät turvallisena, pedagogisesti suunniteltuna toimintana, jossa korostuvat leikki, vuorovaikutus, osallisuus ja hyvinvointi. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, ja heillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

Toimintaympäristöt ovat turvallisia ja terveellisiä, ja kiusaamiseen puututaan välittömästi. Henkilöstö täyttää kelpoisuusvaatimukset, ja tarvittaessa hyödynnetään asiantuntijayhteistyötä. Varhaiskasvatus toteutetaan yhteistyössä muiden lapsen hyvinvointia tukevien toimijoiden kanssa.

2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Kannuksen kaupunki järjestää varhaiskasvatusta paikallisen tarpeen mukaisesti pääsääntöisesti päiväkotitoimintana. Palvelut pyritään järjestämään lähellä perheitä ja perheiden tarpeita vastaavin aukioloajoin. Vuorohoitoa tarjotaan tarpeen mukaan Riihihovin vuoropäiväkodissa.

Kannuksessa toimii viisi kunnallista päiväkotia Lastentalo, Mylläri, Riihihovi, Pikkutakalo ja Vesselit. Perheitä ohjataan varhaiskasvatuspaikkaa haettaessa eri vaihtoehtoihin, ja valinnassa huomioidaan lapsen etu, perheen tarpeet ja hoidon laajuus.

Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Esiopetuksessa oleville lapsille järjestetään tarvittaessa varhaiskasvatusta esiopetuksen lisäksi. Kaikilla lapsilla on oikeus saada tarvitsemaansa tukea varhaiskasvatuksessa, ja toimintaa toteutetaan inklusioperiaatteen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat varhaiskasvatustilaki, valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä muu keskeinen lainsäädäntö. Toiminnassa korostuvat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, lapsen etu sekä oikeus turvalliseen ja terveelliseen oppimisympäristöön.

Kannuksessa varhaiskasvatuksen tavoitteet näkyvät arjessa:

- pedagogisesti suunniteltuna ja tavoitteellisena toimintana
- pienryhmätoimintana ja pysyvinä vuorovaikutussuhteina
- leikin, liikkumisen, luonnon ja lähiympäristön hyödyntämisenä
- lasten osallisuuden vahvistamisena arjen tilanteissa

Varhaiskasvatus on uskonnollisesti ja poliittisesti sitouttamaton, eikä sitä käytetä kaupalliseen vaikuttamiseen.

Toiminta on ryhmämuotoista ja pedagogisesti suunniteltua. Ryhmät muodostetaan lasten iän, tarpeiden ja ryhmän toimivuuden mukaan. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa ryhmän pedagogisesta suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan tiimeissä hyödyntäen koko henkilöstön osaamista.

Pienessä kunnassa varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot muodostavat tiiviin kokonaisuuden. Yksiköt tekevät yhteistyötä keskenään, ja toimintaa suunnitellaan yhdessä koko varhaiskasvatuksen tasolla. Henkilöstö kokoontuu yhteisiin suunnittelu- ja arviointitilaisuuksiin vähintään kaksi kertaa vuodessa, ja vuoden aikana järjestetään yhteisiä tapahtumia lapsille ja perheille.

Yhteistyötä tehdään myös esi- ja perusopetuksen, neuvolan, sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Tavoitteena on turvata lapsen sujuva kasvun ja oppimisen polku sekä oikea-aikainen tuki.

Huoltajille annetaan tietoa varhaiskasvatuksen toimintamuodoista ja sisällöistä jo ennen hoitopaikan hakemista. Yhteistyö perustuu kasvatuskumppanuuteen, avoimeen vuorovaikutukseen ja luottamukseen.

Käytännössä yhteistyö toteutuu:

- päivittäisissä kohtaamisissa
- varhaiskasvatuskeskusteluissa
- vanhempainilloissa ja yhteisissä tapahtumissa

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa voidaan perheen suostumuksella tehdä kotikäynti, joka tukee lapsen turvallista aloitusta.

Varhaiskasvatuksessa huolehditaan turvallisesta, terveellisestä ja esteettömästä oppimisympäristöstä. Lapsille tarjotaan monipuolinen ja ravitsemussuositusten mukainen ruokailu. Kiusaamista ehkäistään suunnitelmallisesti ja siihen puututaan välittömästi.

Henkilöstö noudattaa kelpoisuusvaatimuksia, tietosuojaa ja turvallisuutta koskevia säädöksiä. Henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista, ja niihin puututaan viivytyksettä.

Toimintaa arvioidaan säännöllisesti, ja sitä kehitetään saadun palautteen, arvioinnin ja yhteistyön pohjalta.

2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Lapset tuovat varhaiskasvatukseen mukanaan aiemman elämänkokemuksensa, jossa merkittävänä tekijänä ovat huoltajien ja lasten väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen. Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö tuo lasten elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. Sovittaessa lapsen varhaiskasvatukseen liittyvistä tavoitteista ja tuen muodoista, avoin, arvostava ja tasavertainen kohtaaminen on tärkeää. Säännöllinen yhteistyö on oleellista, jotta perheiden ja henkilöstön yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Lasten hyvinvoinnin sekä kehityksen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi myös siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan. Siirtymävaiheissa tehdään huoltajan kanssa yhteistyötä lapsen edun mukaisesti.

Kannuksessa huoltajat täyttävät lapsestaan ennen hoidon aloitusta esitietolomakkeen, joka toimii keskustelupohjana tutustumiskäynnillä varhaiskasvatyksikössä. Tutustumiskäyntejä suositellaan perheille. Varhaiskasvatuksen esiopetukseen siirtyvistä lapsista järjestetään keväällä siirtopalaveri, jossa on mukana esiopettajat, varhaiskasvatuksen lastentarhanopettajat ja lastenneuvolan terveydenhoitajat. Tiedon siirrosta noudatetaan voimassa olevia säädöksiä.

2.4. Arvoperusta

Kannuksen varhaiskasvatus perustuu lapsen edun ensisijaisuuteen, yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja lapsen oikeuteen hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kohdatuksi arvokkaana, kuulluksi ja osalliseksi omassa yhteisössään. Toiminta perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja inkluusioperiaatteeseen.

Lapsuus nähdään itseisarvona: jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisenaan. Lapsella on oikeus leikkiin, oppimiseen, iloon, turvallisiin ihmissuhteisiin sekä siihen, että hänen mielipiteensä ja ajatuksensa otetaan huomioon ikätasoisesti.

Kannuksessa varhaiskasvatuksessa rakennetaan turvallinen arki, jossa kiusaamiseen, väkivaltaan ja syrjintään puututaan välittömästi. Jokainen lapsi saa kuulua ryhmään ja kokea olevansa hyväksytty.

Toiminta tukee lasten kasvua kohti vastuullisuutta, toisten kunnioittamista ja kestäväää elämäntapaa. Lapsia ohjataan hyviin vuorovaikutustaitoihin, tunnetaitojen harjoitteluun sekä ympäristön arvostamiseen arjen tilanteissa.

Varhaiskasvatus arvostaa perheiden monimuotoisuutta. Huoltajien kanssa tehdään avointa ja kunnioittavaa yhteistyötä, ja jokaisen lapsen perhe nähdään tärkeänä osana lapsen elämää ja identiteettiä.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa kasvaa turvallisessa, hyväksyvässä ja osallisuutta tukevassa ympäristössä, jossa hänen oikeutensa toteutuvat arjessa.

2.5. Oppimiskäsitys

Kannuksessa oppiminen nähdään arjen tilanteissa tapahtuvana kokonaisuutena, jossa lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisten lasten, aikuisten ja lähiympäristön kanssa. Lapsi on aktiivinen toimija, joka oppii parhaiten tekemällä, tutkimalla, leikkimällä ja kokeilemalla.

Oppiminen tapahtuu esimerkiksi:

- metsäretkillä, joissa tutkitaan luontoa ja vuodenaikoja
- leikeissä, joissa harjoitellaan vuorovaikutusta ja sääntöjen sopimista
- arjen tilanteissa, kuten ruokailussa ja pukeutumisessa
- liikunnassa, musiikissa ja kuvallisessa toiminnassa
- pienissä tehtävissä, joissa lapsi saa kokeilla ja onnistua itse

Oppimisen lähtökohtana ovat lapsen omat kiinnostuksen kohteet ja aiemmat kokemukset. Kannuksessa hyödynnetään erityisesti lähiluontoa ja arjen tilanteita oppimisympäristönä.

Lapsi oppii parhaiten, kun hän voi hyvin ja kokee olonsa turvalliseksi. Myönteinen ilmapiiri, kiireetön arki ja pysyvät ihmissuhteet tukevat oppimista. Jokaisella lapsella on oikeus saada ohjausta, tukea ja onnistumisen kokemuksia.

Leikki on keskeinen oppimisen tapa. Sen avulla lapsi oppii esimerkiksi kieltä, vuorovaikutusta, ajattelua ja ongelmanratkaisua. Kannuksessa leikkiä arvostetaan ja sille annetaan aikaa, tilaa ja rauhaa joka päivä.

2.6. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Kannuksen varhaiskasvatusryhmissä pedagogiikka näkyy kaikessa arjen toiminnassa – ei erillisinä “opetustuokioina”, vaan koko päivän ajan.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että:

- aikuiset suunnittelevat ja ohjaavat toimintaa tavoitteellisesti, mutta lapsilähtöisesti
- arki (ruokailu, pukeminen, siirtymät, lepo) on samalla oppimistilanteita
- kasvatusta, opetusta ja hoitoa kulkevat koko ajan yhdessä

Kasvatus ryhmässä tarkoittaa, että lapsia ohjataan toimimaan yhdessä, harjoittelemaan arjen taitoja ja oppimaan, miten omat teot vaikuttavat muihin. Lapsia tuetaan ottamaan toiset huomioon, ratkaisemaan ristiriitoja ja toimimaan reilusti. Aikuinen mallintaa ja sanoittaa tilanteita arjessa.

Opetus ryhmässä näkyy siinä, että lapsia innostetaan tutkimaan, kyselemään ja kokeilemaan. Toiminta lähtee lasten kiinnostuksesta, ja siinä huomioidaan ikä, taidot ja tuen tarve. Oppimista tapahtuu esimerkiksi leikeissä, metsäretkillä, liikunnassa, taiteessa ja pienryhmätoiminnassa.

Hoito ryhmässä tarkoittaa turvallista ja välittävää arkea. Aikuinen huolehtii lapsen perustarpeista ja samalla rakentaa luottamusta, läsnäoloa ja lämpimiä vuorovaikutussuhteita. Esimerkiksi ruokailu, pukeminen ja lepoaika ovat rauhallisia tilanteita, joissa opetellaan samalla itsenäisyyttä, vuorovaikutusta ja arjen taitoja.

Kaikessa toiminnassa tavoitteena on, että lapsi kokee olonsa turvalliseksi, arvostetuksi ja osalliseksi ryhmässä – ja saa onnistumisen kokemuksia joka päivä.

2.7. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen Kannuksen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa Kannuksessa opetellaan tärkeitä taitoja arjen tilanteissa, leikissä ja yhdessä toimien. Tavoitteena on, että lapsi kasvaa uteliaaksi, toimivaksi ja itseensä luottavaksi ryhmän jäseneksi.

Ajattelu ja oppiminen

Ryhmässä ihmetellään, kysytään ja kokeillaan.

- “Miksi lumi sulaa?” selvitetään yhdessä ulkona
- rakennetaan palikoilla ja etsitään uusia ratkaisuja
- lasta kannustetaan yrittämään uudelleen, vaikka ei heti onnistu

Lapsi oppii, että virheet kuuluvat oppimiseen.

Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

Opetellaan yhdessä toimimista ja toisten huomioimista.

- harjoitellaan tervehtimistä ja kuuntelemista
- leikitään yhdessä erilaisten lasten kanssa
- tutustutaan eri kieliin, tapoihin ja perheisiin

Ryhmässä jokainen on tärkeä ja erilaisuus on normaalia.

Itsestä huolehtiminen ja arki

Harjoitellaan arjen taitoja joka päivä.

- pukeudutaan ja riisutaan itse
- opetellaan ruokailutaitoja ja käsien pesua
- opetellaan kertomaan tunteista ja pyytämään apua

Lapsi oppii pärjäämään ja huolehtimaan itsestään.

Monilukutaito

Opitaan ymmärtämään erilaisia viestejä ja merkityksiä.

- katsotaan kuvia ja keskustellaan niistä
- luetaan satuja ja keksitään omia tarinoita
- harjoitellaan numeroita, merkkejä ja symboleja

Lapsi oppii “lukemaan maailmaa”, ei vain kirjoja.

Digitaalinen osaaminen

Tutustutaan turvallisesti digivälineisiin.

- katsotaan yhdessä opetussisältöjä tabletilla
- otetaan kuvia ja käytetään niitä leikeissä
- opetellaan, että laitteita käytetään yhdessä ja ohjatusti

Digitaalisuus on väline, ei pääasia.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lapsi saa olla mukana päättämässä ja suunnittelemassa.

- valitaan leikkejä ja toimintaa yhdessä
- lapsi saa kertoa mielipiteensä
- ryhmässä opetellaan sopimaan ja kuuntelemaan

Lapsi oppii: “minun ajatuksillani on merkitystä”.

Yhteinen ajatus Kannuksessa

Kaikki tämä tapahtuu arjessa: leikissä, ulkoilussa, ruokailussa ja yhdessäolossa. Aikuinen ohjaa, mutta lapsi saa kokeilla, oivaltaa ja kasvaa omassa tahdissaan turvallisessa ryhmässä.

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuuri Kannuksen varhaiskasvatuksessa

Toimintatavat eivät ole pysyviä – niitä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti niin, että ne tukevat lasten hyvinvointia ja oppimista.

Arjen jatkuva kehittäminen

- pysähdytään säännöllisesti miettimään: mikä toimii, mikä ei
- muutetaan toimintaa, jos se ei tue lasten hyvinvointia
- kokeillaan rohkeasti uusia ideoita arjessa

Esim. jos siirtymätilanteet ovat levottomia, muutetaan rytmiä tai jaetaan ryhmää pienempiin osiin.

Avoin keskustelu ja yhdessä sopiminen

- tiimissä puhutaan avoimesti arjen tilanteista
- erilaiset näkemykset sallitaan ja niistä opitaan
- yhteiset pelisäännöt sovitaan ja niihin sitoudutaan

Esim. sovitaan yhdessä, miten puututaan kiusaamiseen – kaikki toimivat samalla tavalla.

Lapsen etu ohjaa kaikkea

- päätöksiä tehdään aina lapsen näkökulmasta
- huomioidaan yksittäinen lapsi, ryhmä ja tilanne
- arjessa joustetaan lapsen tarpeiden mukaan

Esim. lapsi saa levätä, vaikka muu ryhmä toimii – tai tarvitsee enemmän tukea siirtymissä.

Johtaminen näkyy arjessa

- johtaja mahdollistaa keskustelun ja kehittämisen
- henkilöstö saa tukea ja aikaa suunnitteluun
- hyviä käytäntöjä jaetaan koko talossa

Esim. tiimipalavereissa käydään läpi arjen onnistumisia ja haasteita.

Lapset ja huoltajat mukana

- lapsilta kysytään mielipiteitä ja ideoita
- huoltajien kanssa vaihdetaan ajatuksia arjesta
- palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä

Esim. lapset saavat vaikuttaa leikkeihin ja teemoihin, huoltajilta kysytään palautetta.

Oppiva yhteisö

- kaikki oppivat toisiltaan
- omaa toimintaa uskalletaan arvioida
- kehittäminen on jatkuvaa, ei yksittäistä

Esim. jaetaan toimivia käytäntöjä tiimien välillä ja kokeillaan niitä omassa ryhmässä.

Yhteenveto Kannuksessa

Toimintakulttuuri näkyy pienissä arjen teoissa: miten kohdataan lapset, miten toimitaan yhdessä ja miten uskalletaan muuttaa omaa toimintaa. Tärkeintä on, että kaikki tehdään lapsen parhaaksi – joka päivä.

3.1.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Kannuksen varhaiskasvatuksessa toimitaan oppivana yhteisönä, jossa lapset ja aikuiset oppivat yhdessä ja toisiltaan. Arjessa rohkaistaan kaikkia kertomaan ajatuksiaan, kokeilemaan uutta ja myös erehtymään – tärkeintä on yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemus. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti, ja sitä kehitetään hyödyntämällä henkilöstön itsearviointia, tiimin keskusteluja sekä huoltajilta saatua palautetta. Yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa vuorovaikutusta, vahvuuksien tunnistamista ja osaamisen jakamista, jotta toiminta kehittyy jatkuvasti lasten parhaaksi.

3.1.2. Oppimiseen, leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

Kannuksen päiväkodeissa leikki on päivän keskiössä – sille annetaan aikaa, tilaa ja leikkirauha, ja aikuinen tukee tarvittaessa leikin käynnistymistä ja etenemistä. Ympäristöä muokataan leikkiä innostavaksi, ja lasten aloitteet, mielikuvitus ja ideat otetaan tosissaan. Aikuiset osallistuvat leikkiin, rikastavat sitä ja mahdollistavat keskittymisen. Arjessa tehdään tiivistä yhteistyötä tiimin, huoltajien ja lähiympäristön kanssa. Ryhmässä harjoitellaan kaveritaitoja, tuetaan ystävyyssuhteita ja puututaan ristiriitoihin heti – yhdessä opetellaan reiluja ja rakentavia toimintatapoja.

3.1.3. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Kannuksessa jokainen lapsi, huoltaja ja työntekijä kohdataan arvostavasti ja yhdenvertaisesti. Lasten ajatuksia kuunnellaan aidosti, ja he pääsevät vaikuttamaan arjen tekemiseen – esimerkiksi leikkeihin, teemoihin ja yhteisiin sääntöihin. Toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä myös huoltajien kanssa. Arjessa huomioidaan erilaisuus myönteisesti: ketään ei ohjata valintoihin sukupuolen, taustan tai muiden ominaisuuksien perusteella. Aikuiset tarkastelevat omaa kieltään ja toimintaansa, puuttuvat epäreiluun kohteluun heti ja tukevat lasten kaveritaitoja sekä itsetunnon kehittymistä kannustavalla vuorovaikutuksella.

3.1.4 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kannuksen päiväkodeissa kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus näkyy arjessa myönteisesti – lasten omat kielet, tavat ja taustat huomioidaan ja niitä tuodaan esiin esimerkiksi leikeissä, lauluissa ja juhlissa. Jokaisella lapsella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin, ja erilaisista tavoista ajatella ja toimia keskustellaan kunnioittavasti. Aikuiset toimivat kielellisinä malleina: puhuvat selkeästi, rikastavat kieltä ja rohkaisevat lapsia ilmaisemaan itseään eri tavoin. Lapsille annetaan aikaa ja tukea kielen käyttöön, ja monikielisyys nähdään voimavarana ryhmässä.

3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Kannuksen varhaiskasvatuksessa arki rakennetaan niin, että lapsi saa liikkua paljon, leikkiä sisällä ja ulkona sekä levätä tarpeen mukaan rauhassa. Päivässä on selkeä mutta joustava rytmi, ja kiireettömyys näkyy arjessa. Lapsille tarjotaan terveellistä ruokaa ja opetellaan hyviä ruokailu- ja arkitapoja yhdessä. Ryhmässä huolehditaan turvallisuudesta: kiusaamista, väkivaltaa tai syrjintää ei sallita, ja aikuinen puuttuu tilanteisiin heti sekä opettaa lapsille kaveritaitoja ja ristiriitojen selvittämistä. Samalla harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja lohduttamista. Arjessa opetellaan myös kestävä elämäntapaa, kuten tavaroista huolehtimista, säästäväisyyttä, kierrätystä ja luonnon kunnioittamista – pienillä teoilla joka päivä.

3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Kannuksen päiväkodeissa oppimisympäristö tehdään lapsille turvalliseksi, selkeäksi ja monipuoliseksi paikaksi, jossa on tilaa leikille, liikkumiselle, tutkimiselle, rauhoittumiselle ja yhdessäololle. Tilat, pihat ja välineet muokataan lasten tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan, ja lapset saavat itse vaikuttaa siihen, mitä ja miten tehdään. Ryhmässä liikutaan joustavasti pienissä ja isommissa ryhmissä, jotta jokainen saa keskittyä ja osallistua omalla tavallaan. Aikuiset huolehtivat turvallisesta ilmapiiristä, jossa tunteet ovat sallittuja, kysymyksiä saa esittää ja toisia kunnioitetaan. Leikki ja lasten omat ideat näkyvät tiloissa ja toiminnassa, ja oppimisessa hyödynnetään myös luontoa, lähiympäristöä, retkiä ja digivälineitä yhdessä sovitulla tavalla.

3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Kannuksen varhaiskasvatuksessa yhteistyö huoltajien kanssa on arjen perusta. Lasta tuodessa ja hakiessa vaihdetaan kuulumiset rauhassa ja avoimesti, ja huoltajat saavat tietoa lapsen päivästä sekä oppimisesta. Luottamusta rakennetaan ystävällisellä kohtaamisella ja säännöllisellä viestinnällä. Huoltajat osallistuvat lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseen ja tarvittaessa myös tuen suunnitteluun. Kannuksessa tärkeät siirtymävaiheet (esim. esiopetukseen siirtyminen) hoidetaan yhdessä sovitulla siirtopalaverilla.

Yhteistyö on jatkuvaa vuorovaikutusta: keskustellaan arvoista, tavoitteista ja lapsen tarpeista, ja toimitaan yhdessä lapsen parhaaksi. Huoltajien kanssa jaetaan arjen havaintoja ja onnistumisia, ja myös huoliin puututaan yhdessä mahdollisimman varhain. Tarvittaessa käytetään tulkkia, jotta kaikki ymmärtävät toisiaan. Yhteistyötä tehdään joustavasti myös sähköisten viestintävälineiden avulla.

Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä myös muiden toimijoiden kanssa, kuten neuvolan, lastensuojelun, koulun, kirjaston, liikunta- ja kulttuuripalvelujen sekä paikallisten järjestöjen kanssa. Kannuksessa mukana ovat esimerkiksi palokunta, poliisi, seurakunta ja eri oppilaitokset.

Tavoitteena on, että lapsen oppimisympäristö laajenee päiväkodin ulkopuolelle ja että lapsen hyvinvointi, kehitys ja tuki varmistuvat monialaisessa yhteistyössä.

4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys

Kannuksessa varhaiskasvatuksen arki rakentuu yhteisestä tekemisestä, jossa lasten oppiminen, hyvinvointi ja osallisuus ovat kaiken ytimessä. Päivän toiminta syntyy lasten ideoista, kiinnostuksen kohteista ja tarpeista yhdessä henkilöstön suunnitelmien kanssa. Leikki, tutkiminen, liikkuminen, taide ja arjen tilanteet muodostavat kokonaisuuden, jossa lapset oppivat koko ajan – ei vain ohjatuissa tuokioissa, vaan ihan kaikessa mitä päivässä tapahtuu.

Ryhmässä toiminta on suunnitelmallista mutta joustavaa. Aikuiset havainnoivat lapsia, kirjaavat ja arvioivat arkea sekä muokkaavat toimintaa sen mukaan, mikä lapsia kiinnostaa ja mitä he tarvitsevat. Jokaisella lapsella on mahdollisuus edetä omaan tahtiin ja saada tukea silloin kun sitä tarvitsee. Myös laaja-alaiset taidot, kuten vuorovaikutus, ajattelu ja arjen taidot, kulkevat mukana kaikessa tekemisessä.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikään ei ole “irrationaalista opetusta”, vaan koko päivä on pedagogista toimintaa. Leikki, ruokailu, siirtymät ja ulkoilu ovat kaikki oppimistilanteita. Tavoitteena on, että lapselle päivä tuntuu mielekkäältä jatkumolta, jossa hän saa onnistua, oivaltaa ja olla osa ryhmää.

4.2. Pedagoginen dokumentointi

Kannuksen päiväkodeissa pedagoginen dokumentointi on arjen työväline, jolla seurataan, suunnitellaan ja kehitetään toimintaa yhdessä lasten ja huoltajien kanssa. Aikuiset havainnoivat lasten leikkiä, oppimista ja vuorovaikutusta ja tallentavat niitä esimerkiksi valokuvilla, muistiinpanoilla ja lasten tuotoksilla. Näiden avulla pysähdytään yhdessä pohtimaan, mitä lapset osaavat, mistä he ovat kiinnostuneita ja mitä he tarvitsevat seuraavaksi. Dokumentointi näkyy arjessa niin, että toimintaa muokataan jatkuvasti lasten tarpeiden ja ideoiden mukaan, ja myös huoltajat pääsevät mukaan arvioimaan ja suunnittelemaan lapsen varhaiskasvatusta.

4.3. Monipuoliset työtavat

Kannuksen päiväkodeissa työtavat valitaan lasten iän, tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaan, ja arjessa käytetään monipuolisesti leikkiä, liikuntaa, tutkimista, taidetta ja digivälineitä. Lapset saavat osallistua tekemisen suunnitteluun ja valintaan omien taitojensa mukaan, ja heitä rohkaistaan kokeilemaan, kyselemään ja ratkaisemaan asioita yhdessä. Aikuiset havainnoivat lapsia tarkasti ja muokkaavat toimintaa tilanteen mukaan – myös lasten sanatonta viestintää

kuunnellaan ja siihen reagoidaan herkästi. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja voi oppia monipuolisesti erilaisissa ryhmissä ja tilanteissa.

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Kannuksen varhaiskasvatuksessa leikki on päivän keskeinen tapa olla, oppia ja kasvaa. Lapsille annetaan aikaa, tilaa ja rauhaa leikkiä monipuolisesti sekä sisällä että ulkona, ja leikit voivat olla rauhallisia, vauhdikkaita, mielikuvituksellisia tai digitaalisia. Aikuiset huolehtivat siitä, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin ja että leikki saa kehittyä pitkäkestoiseksi ja lapsilähtöiseksi. Leikki ei ole erillinen “tuokio”, vaan osa kaikkea arkea – siirtymiä, ulkoilua, oppimista ja yhdessä olemista.

Aikuiset ovat läsnä leikissä tukijoina ja havainnoijina: he seuraavat, mitä lapset leikkivät, mistä he innostuvat ja miten he toimivat yhdessä. Näiden havaintojen pohjalta toimintaa ja oppimisympäristöä muokataan jatkuvasti. Leikkiä rikastetaan esimerkiksi satujen, draaman, laulujen, liikunnan ja digivälineiden avulla, ja aikuiset voivat olla mukana leikissä tai ohjata sitä sivusta. Tavoitteena on, että leikki tukee ystävyyssuhteita, tunnetaitoja ja oppimista sekä antaa lapsille onnistumisen ja osallisuuden kokemuksia joka päivä.

4.5.1. Kielten rikas maailma

Kannuksen varhaiskasvatuksessa kielen oppiminen on osa jokaista päivää: aikuiset puhuvat, kuuntelevat ja sanoittavat arkea yhdessä lasten kanssa, ja lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään monin eri tavoin – puhumalla, eleillä, kuvilla ja leikin kautta. Ryhmässä harjoitellaan keskustelua, vuorottelua, kertomista ja kysymistä luontevasti arjen tilanteissa, ja aikuiset tukevat lapsia mallintamalla rikasta ja selkeää kieltä sekä tarvittaessa käyttämällä kuvia tai tukiviittomia.

Kielitaitoa vahvistetaan leikin, satujen, laulujen, lorujen ja yhteisen lukemisen kautta, ja lapset saavat tutustua kirjoitettuun ja puhuttuun kieleen arjen eri tilanteissa. Aikuiset huomaavat lasten kielelliset aloitteet ja vastaavat niihin sensitiivisesti, mikä vahvistaa lasten rohkeutta puhua ja osallistua. Myös eri kielet ja kulttuurit näkyvät arjessa, ja niitä käsitellään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa vahvan pohjan kielelle, oppimiselle ja vuorovaikutukselle. Kannuksessa arki on kielellisesti rikasta ja kiireetöntä: keskustellaan, ihmetellään, luetaan ja leikitään sanoilla yhdessä joka päivä.

4.5.2. Ilmaisun monet muodot

Varhaiskasvatuksessa Kannuksessa taide ja ilmaisu ovat osa arkea: lapsille tarjotaan päivittäin mahdollisuuksia laulaa, soittaa, piirtää, rakentaa, muovailaa, liikkua ja esiintyä yhdessä. Aikuiset ohjaavat ja rikastavat tekemistä, mutta tärkeää on myös lasten oma ideointi ja kokeilu – kaikki saavat osallistua omalla tavallaan ilman “oikeaa tapaa”. Leikissä ja taiteessa harjoitellaan samalla tunnetaitoja, kaveritaitoja ja mielikuvitusta, ja lasten omat työt ja ideat näkyvät ryhmän arjessa.

Toiminta suunnitellaan niin, että lapset pääsevät tutustumaan monipuolisesti musiikkiin, kuvataiteeseen, käsitöihin, tarinoihin ja draamaan sekä lähiympäristön kulttuuriin. Esimerkiksi lauletaan yhdessä, kuunnellaan ääniä, maalataan, rakennetaan, kerrotaan tarinoita ja tehdään pieniä esityksiä. Aikuiset huolehtivat siitä, että välineitä, aikaa ja tilaa on riittävästi ja että jokainen lapsi saa onnistumisen kokemuksia omista taidoistaan.

Ryhmässä painottuu yhdessä tekeminen: lapset ja aikuiset ideoivat, kokeilevat ja oppivat yhdessä, ja erilaisia teoksia ja esityksiä tehdään sekä spontaanisti että suunnitellusti. Lasten omat kiinnostuksen kohteet näkyvät toiminnassa, ja heidän tuotoksiaan arvostetaan ja hyödynnetään osana arkea. Taiteen kautta opetellaan myös ilmaisemaan tunteita, toimimaan yhdessä ja arvostamaan toisten ideoita.

4.5.2. Minä ja meidän yhteisömme

Kannuksen varhaiskasvatuksessa lapsi pääsee tutustumaan omaan ryhmään ja lähiyhteisöön vähitellen ja turvallisesti: jutellaan yhdessä arjen tilanteista, harjoitellaan kaveritaitoja ja pohditaan pieniä “mikä on oikein ja reilua” -tilanteita. Aikuiset ottavat lasten kysymykset ja ajatukset tosissaan ja luovat tilanteita, joissa voidaan yhdessä ihmetellä tunteita, ystävyyttä ja erilaisia perheitä, juhlia ja tapoja.

Ryhmän arjessa tutustutaan myös erilaisiin katsomuksiin ja kulttuureihin luonnollisesti esimerkiksi juhlien, satujen, musiikin ja keskustelujen kautta. Eri taustoista tulevia ihmisiä ja tapoja kunnioitetaan, ja lasten kanssa opetellaan, että kaikki ovat samanarvoisia vaikka erilaisia. Aikuiset huolehtivat siitä, että keskustelut pysyvät turvallisina ja lapsi saa olla mukana omalla tasollaan ilman painetta.

Lisäksi katsotaan yhdessä menneisyyteen, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen lapsen arjen kautta: muistellaan, verrataan “ennen ja nyt” -asioita ja rakennetaan mielikuvitusleikeissä tulevaisuuden juttuja. Mediakasvatus näkyy siinä, että lapsia ohjataan turvallisesti käyttämään kuvia, videoita ja pelejä sekä ymmärtämään, mikä on totta ja mikä mielikuvitusta. Kaikessa korostuu yhdessä ihmettely, keskustelu ja turvallinen osallistuminen.

4.5.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

Kannuksen päiväkodeissa tämä näkyy arjessa niin, että lapset oppivat tutkimaan maailmaa tekemällä itse: ulkoillaan, retkeillään ja havainnoidaan luontoa eri vuodenaikoina, rakennetaan, leikitään ja kokeillaan asioita käytännössä. Aikuiset ohjaavat huomaamaan muotoja, määriä, eroja ja muutoksia arjen tilanteissa – esimerkiksi leikeissä, ruokailussa tai liikkumisessa – ja matikkaa opitaan kuin huomaamatta arjen tilanteissa.

Ryhmässä harjoitellaan laskemista, vertailua, mittaamista ja muotoja leikin ja konkreettisten välineiden avulla. Lapsia kannustetaan pohtimaan, “kuinka monta”, “mikä on isompi/pienempi” ja “miten tämä muuttuu”, ja he saavat itse kokeilla ja oivaltaa. Samalla vahvistetaan kielen käyttöä, kun asioita nimetään ja selitetään yhdessä.

Luonto- ja ympäristökasvatus näkyy metsämörri-retkinä, tutkimisena ja vastuullisina arjen tekoina: opetellaan roskien laittamista roskiin, kierrättämistä, säästäväisyyttä ja luonnon kunnioittamista. Teknologiaan tutustutaan turvallisesti arjessa – katsotaan, miten laitteet toimivat, kokeillaan digivälineitä ja rakennellaan itse. Tärkeintä on, että lapset saavat oivaltaa, kokeilla ja huomata, että omilla teoilla ja ratkaisuilla on merkitystä.

4.5.5. Kasvan, liikun ja kehityn

Kannuksen varhaiskasvatuksessa liikkuminen on osa jokaista päivää: juostaan, kiipeillään, leikitään sisällä ja ulkona, retkeillään ja kokeillaan eri liikuntatapoja vuodenajan mukaan. Aikuiset huolehtivat, että liikkumiselle on aikaa ja tilaa, ja lapset saavat sekä ohjattua liikuntaa että vapaata omaa leikkiä. Tavoitteena on, että liikkuminen tuntuu hauskalta ja luontevalta osalta päivää.

Ryhmässä harjoitellaan motorisia taitoja monipuolisesti – tasapainoa, juoksemista, heittämistä ja välineiden käyttöä – leikkien ja pelien kautta. Liikuntaa tehdään yksin, pareittain ja ryhmässä, jolloin samalla opitaan kaveritaitoja, vuorottelua ja yhdessä toimimista. Aikuiset seuraavat lasten liikkumista ja tukevat, että jokainen saa onnistumisen kokemuksia omalla tasollaan.

Ruokailu on rauhallinen ja yhteinen hetki, jossa opetellaan ruokarauhaa, hyviä tapoja ja omatoimisuutta. Lasten kanssa maistellaan, keskustellaan ruoasta ja opetellaan terveellisiä valintoja sekä ymmärrystä siitä, mistä ruoka tulee. Samalla käsitellään turvallisuutta ja hyvinvointia arjen tilanteissa – opetellaan huolehtimaan itsestä, liikkumaan turvallisesti ja hakemaan apua tarvittaessa.

4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Kannuksen varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi nähdään kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kautta arvokkaana, ja arki rakennetaan niin, että eri kielet ja taustat näkyvät ja kuuluvat luonnollisesti ryhmässä. Aikuiset rohkaisevat lapsia käyttämään omaa kieltään, suomea tai ruotsia sekä tarvittaessa muita kieliä, ja tukevat samalla suomen/ruotsin kielen oppimista arjen tilanteissa, leikeissä ja vuorovaikutuksessa. Tavoitteena on, että lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi omalla tavallaan.

Ryhmässä kieli elää arjessa: jutellaan, lauletaan, luetaan ja leikitään paljon, ja aikuiset sanoittavat tilanteita selkeästi, jotta lapset oppivat uusia sanoja ja ilmaisutapoja. Monikielisyys nähdään voimavarana, ja lasten erilaiset kielitaustat tuodaan esiin myönteisellä tavalla. Myös huoltajien kanssa keskustellaan lapsen kieliympäristöstä ja tuetaan perheen omia kieliä ja kulttuuria osana arkea.

Erityisryhmien, kuten viittomakieltä käyttävien sekä eri tavoin monikielisten lasten kulttuuri ja kieli huomioidaan kunnioittavasti ja vahvistavasti. Tarvittaessa käytetään tulkkausta ja yhteistyötä perheiden kanssa, jotta kaikki ymmärtävät toisiaan ja lapsi saa vahvan pohjan sekä

omalle kielelleen että suomalaiselle varhaiskasvatuskielelle. Kokonaisuus rakentuu siitä, että lapsi saa kasvaa omassa kieli- ja kulttuuri-identiteetissään turvallisesti ja osana ryhmää.

4.6.1. Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kannuksen varhaiskasvatuksessa tuetaan lasten kiinnostusta kieliin ja eri kulttuureihin osana arjen toimintaa. Kieliä tuodaan mukaan leikkeihin, lauluihin, loruihin, peleihin, liikuntaan, satuhetkiin ja muihin päivittäisiin tilanteisiin lapsille luontevalla ja innostavalla tavalla. Tavoitteena on herättää lasten uteliaisuus kieliä kohtaan, vahvistaa myönteistä asennetta kielten oppimiseen sekä rohkaista käyttämään erilaisia kieliä turvallisessa ympäristössä.

Kannuksessa kaksikielisyys näkyy ensisijaisesti kielirikasteisena toimintana, jossa esimerkiksi englannin, ruotsin tai muiden kielten sanoja, lauluja, tervehdyksiä ja ilmaisuja käytetään säännöllisesti osana arkea. Kielen oppiminen tapahtuu toiminnan, vuorovaikutuksen ja leikin kautta ilman suorituspainetta. Lasta kannustetaan kokeilemaan ja käyttämään uusia sanoja omalla tavallaan.

Mikäli varhaiskasvatuksessa on eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevia lapsia, heidän kielet ja kulttuurit nähdään yhteisön rikkautena. Lasten omaa äidinkieltä arvostetaan ja sen säilymistä tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö huomioi lasten yksilölliset kielelliset lähtökohdat ja tukee jokaisen lapsen kielen kehitystä osana päivittäistä toimintaa.

Kieli- ja kulttuuritietoisien toimintatavan tavoitteena on luoda myönteisiä kokemuksia kielten oppimisesta sekä vahvistaa lasten valmiuksia toimia moninaisessa ja muuttuvassa maailmassa. Samalla rakennetaan pohjaa myöhemmälle kielten opiskelulle esiopetuksessa ja perusopetuksessa.